

REGLAMENT DEL SERVEI DE CENTRES OBERTS ALS MUNICIPIS DE CAMPDEVÀNOL, CAMPRODON, RIBES DE FRESER, RIPOLL I SANT JOAN DE LES ABADESSES.

Preàmbul

L'Estatut d'autonomia de Catalunya reconeix, en el capítol I del títol I, els drets i deures de l'àmbit civil i social, entre els quals s'inclouen els drets relatius als serveis socials. Aquests drets vinculen tots els poders públics, les disposicions dels quals els han de respectar i s'han d'interpretar i aplicar en el sentit més favorable perquè siguin plenament efectius. L'ur protecció és garantida jurisdiccionalment. Així mateix, l'Estatut estableix els principis rectors que han d'orientar les polítiques públiques i encarrega als poders públics de promoure les mesures necessàries per a garantir-ne l'eficàcia plena. Entre aquests principis cal destacar els referents a la cohesió i el benestar socials, en aplicació dels quals els poders públics, entre altres mesures, han de promoure polítiques públiques que fomentin la cohesió social i que garanteixin un sistema de serveis socials, de titularitat pública i concertada, adequat als indicadors econòmics i socials de Catalunya, han de promoure polítiques preventives i comunitàries i han de garantir la qualitat del servei i la gratuïtat dels serveis socials que les lleis determinin com a bàsics.

En aquest marc, la Generalitat de Catalunya va aprovar la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, dels Serveis Socials, la qual en el propi preàmbul determina com a primer objectiu garantir el dret a la igualtat d'accés, defensant la igualtat d'oportunitats per a accedir als serveis socials com un instrument d'autonomia per a gaudir d'una integració real en la societat. En segon lloc, vol fomentar la solidaritat, garantint l'atenció prioritària a les persones que, per motiu de llur minoria d'edat, dependència o situació de risc o de vulnerabilitat, necessiten els serveis socials per a compensar els dèficits que experimenta llur qualitat de vida.

Amb la creació del Consorci de Benestar Social del Ripollès s'aconsegueix concentrar els esforços d'àmbit comarcal per tal de disposar de recursos suficients per a fer front a les diferents necessitats existents en l'àmbit dels serveis socials. En aquest sentit, un dels principals objectius del Consorci és esmerçar esforços amb la intervenció a la infància i adolescència que es troba en situació de risc social. Per aquest motiu els Serveis Socials d'Atenció Primària dels diferents municipis de la comarca de Ripollès, en diferents moments de la seva història, han plantejat la necessitat de disposar de recursos específics per a cobrir les necessitats d'aquest col·lectiu amb situació de risc.

D'aquesta manera els propis professionals dels Serveis Socials d'Atenció Primària van començar a organitzar activitats destinades a aquest sector de la població. Aquestes activitats que inicialment eren puntuals, es van convertir en periòdiques i d'una forma lenta però progressiva s'han anat consolidant.

Actualment, són serveis organitzats, consolidats en el territori, necessaris en els municipis de la comarca atès que intervenen sobre un sector de població que es troba en situació d'exclusió social. Així l'article 7 de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de Serveis Socials estableix que són destinataris dels serveis socials, especialment, les persones que estiguin en la situació de vulnerabilitat, risc o dificultat social per a la gent gran, la infància i l'adolescència, de manera que es puguin exercir els drets establerts els articles 8, 9 i 10 de dita llei.

L'existència del servei de Centre Obert apareix en la pròpia Llei de Serveis Socials, com a servei bàsic garantit, en l'annex "Catàleg classificat de serveis i prestacions socials del Sistema Català de Serveis Socials (apartat 1.1.6.1), i el servei es fonamenta bàsicament amb una intervenció preventiva, caracteritzant-se per una prestació del servei basat amb la proximitat, motiu pel qual els municipis de més població de la comarca (Campdevàrol, Camprodon, Ribes de Freser, Ripoll i Sant Joan de les Abadesses) han de disposar d'un Centre Obert per tal de poder prestar aquest servei, motiu pel qual el Consorci de Benestar Social del Ripollès, com a ens públic encarregat de prestar els serveis socials a la comarca del Ripollès regularitza i crea el servei i se'n regula el règim jurídic a través d'aquest reglament.

Article 1. Objecte

El present reglament té per objecte regular el servei de centres oberts als municipis de Campdevàrol, Camprodon, Ribes de Freser, Ripoll i Sant Joan de les Abadesses.

Article 2. Definició del servei

1. Els Centres Oberts, són serveis diürns públics d'Acció Socioeducativa, que realitzen una tasca preventiva, fora de l'horari escolar, donant suport, estimulants i potenciant l'estructuració i desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'hàbits bàsics i l'esbarjo, i compensen les deficiències socioeducatives dels infants. Prioritzen l'atenció a la infància en risc social i que han de permetre la detecció, la prevenció, la normalització i la integració d'aquests infants.

2. La funció del Centre Obert és oferir un marc i un espai als infants que requereixin un suport assistencial, formatiu o que estiguin immersos en una potencial situació de risc, on, mitjançant la relació educativa, i a través d'experiències positives i enriquidores els ajudi a tenir una socialització adequada i unes bones relacions amb el seu entorn.

3. Estan tipificats dins la cartera de serveis socials com a serveis bàsics garantits.

Article 3. Objectius

1. Disposar d'un recurs que permet una atenció especialitzada en la prevenció de situacions de risc social i que es troba dins el medi habitual del nen/a.

2. Disminuir, prevenir i evitar el deteriorament de les situacions de risc a partir d'un procés d'acompanyament.

3. Afavorir la socialització i la integració social dels menors i de les seves famílies

4. Contribuir a la promoció, la formació i la inserció dels infants i les seves famílies en situació de pobresa i marginació, en un àmbit normalitzat.
5. Oferir a les famílies dels infants i joves un assessorament educatiu en relació a les carències dels infants i la normalització educativa.
6. Crear per als nens i nenes un espai lúdic on s'estimulin i es potenciïn habilitats emocionals a través del treball de la imaginació, la creativitat, les relacions positives, etc.
7. Normalitzar el recurs fent-lo visible al municipi a través de la col·laboració i coordinació amb la resta de recursos i activitats del municipi

Article 4. Destinataris

1. Els destinataris del servei són infants i joves en situació de risc i les seves famílies. Les edats dels destinataris poden es determinaran cada curs escolar i cada centre obert, d'acord amb les necessitats detectades pels serveis socials d'atenció primària. En cap cas estaran fora de l'interval de 0 a 18 anys.
2. La selecció dels nens i nenes la faran els Serveis Socials d'Atenció Primària d'acord amb criteris que determinen la situació de risc en que es troba el nen/a (veure annex).
3. El Centre Obert de Ripoll disposa de 40 places. Els Centres Oberts dels municipis de Campdevàrol, Camprodon, Ribes de Freser i Sant Joan de les Abadesses disposen de 20 places cadascun.
4. En cas que les places no siguin cobertes per nens i nenes en situació de risc social, es permetrà l'accés a altres infants de la població o poblacions veïnes.

Article 5. Actuacions

Les actuacions destinades als infants tenen les tipologies d'activitats següents:

- Activitats orientades a l'adquisició d'hàbits bàsics.
- Activitats orientades al respecte per un mateix i els altres.
- Activitats lúdiques.
- Activitats relacionades amb l'adquisició d'aprenentatges.
- Activitats orientades a la relació social.

Les actuacions destinades a les famílies són les següents:

- Entrevistes
- Activitats pares/fills.

Les activitats tindran una durada aproximada de dues hores i es realitzaran fora de l'horari lectiu.

Article 6. Temporalitat

El servei mantindrà la seva activitat amb el mateix calendari del curs escolar. Els mesos que queden fora d'aquest calendari, cada centre obert decidirà si realitza activitat pròpia

o dona suport a altres activitats en les quals s'insereixen els usuaris habituals del centre obert. Aquesta decisió es prendrà cada curs escolar d'acord amb les característiques dels usuaris del servei.

Article 7. Professionals

Els centres oberts disposaran de dos professionals, un/a coordinador/a monitor/a i un/a monitora ambdós a jornada parcial (la quantitat d'hores setmanals a realitzar s'establiran anualment d'acord amb les necessitats del servei i la disponibilitat pressupostària). La ràtio de les activitats és de 10 nens i/o nenes per cada professional.

Article 8. Recursos materials

ESPAI

L'ajuntament de cada municipi posarà a disposició del servei de centre obert un espai degudament equipat que permeti la realització de les activitats anteriorment descrites.

MATERIAL

El material el facilitarà el Consorci de Benestar Social amb els recursos que li aportaran el Departament d'Acció Social i Ciutadania i els ajuntaments dels municipis corresponents.

ASSEGURANÇA

El Consorci de Benestar Social disposarà d'una pòlissa de responsabilitat civil i d'accidents adequada a la realització de l'esmentada activitat.

Article 9. Preu del servei

El servei serà gratuït atès que l'univers del segment de població a que va destinat són els fills i filles de famílies que es troben en una situació social i econòmicament molt deprimida.

ANNEX

Indicadors per avaluar el risc social

Indicadors d'alt risc social:

- _ Abandonament o renúncia formal del menor per part dels pares, cuidadors o tutors
- _ Maltractament prenatal:
  - a. Consum de fàrmacs amb capacitat teratogènia.
  - b. Consum maternal d'alcohol, tabac o altres substàncies tòxiques
  - c. Infeccions maternes de transmissió vertical sense seguiment mèdic
  - d. Abusos físics contra la mare i/o fetus
  - e. Negligència paterna de les necessitats de la mare gestant
- _ Maltractament físic
- _ Síndrome de Münchaussen per poders
- _ Maltractament psíquic
- _ Negligència i/o abandonament emocional
- _ Abús sexual

- _ Explotació laboral
- _ Corrupció (incluir al tràfic de drogues, delinqüència,...)
- _ Submissió a quimicofàrmacs
- _ Negligència greu

Indicadors associats a l'estructura i dinàmica familiar:

- _ Relat inacceptable, discordant o contradictòria de les lesions de l'infant
- _ Retard en demanar ajut o assistència mèdica
- _ Història de maltractaments o desatenció severa
- _ Antecedents d'institucionalització
- _ Pèrdues o morts significatives a la història familiar
- _ Malaltia mental o trastorn psicològic diagnosticat
- _ Malaltia física greu
- _ Absència de relació amb el menor per mort, abandonament o absència (especificar)
- _ Conducta disocial
- _ Persona violenta i/o agressiva
- _ Alcoholisme
- _ Drogoaddiccions (especificar)
- _ Aïllament social
- _ Desconeixement del procés evolutiu del nen/a i les seves necessitats
- _ Desconeixement del rol parental
- _ Antecedents d'haver estat víctima d'abusos sexuals a l'infantesa
- _ Manca de recolzament familiar
- _ Tracte desigual vers als germans
- _ Culpen o menyspreen l'infant
- _ Sobreexigeixen física o psíquicament a l'infant, per damunt de les seves possibilitats
- _ Manca d'expectatives/expectatives exagerades sobre el rendiment de l'infant
- _ Rebutgen al menor:
  - a. Li expressen menyspreu
  - b. L'exclouen de les activitats familiars
  - c. Li transmeten una valoració negativa de si mateix
  - d. Li impedeixen evolucionar amb autonomia
- _ Aïllen al menor:
  - a. El priven d'establir relacions socials
  - b. El deixen llargs períodes de temps sol
  - c. Li prohibeixen de participar en activitats escolars i extraescolars
  - d. En adolescents, li prohibeixen participar en activitats de grup pròpies de l'etapa adolescent
- _ Terroritzen al menor:
  - a. L'educació en intimidació, la por, la inseguretat
  - b. L'amenacen amb càstigs extrems o amb un càstig difús o sinistre. Amenaça imprevisible. El ridiculitzen en públic.
- _ Ignorància/indiferència vers l'infant
- _ No disponibles vers l'infant. Més centrats en si mateixos que en el nen/a
- _ No reconeixen les necessitats del nen/a
- _ No responen a les necessitats del nen/a
- _ Els pares renuncien al rol parental. Altres relacions reemplaçen el nen com objecte d'afecte
- _ Dificultat per a establir vincles pares – infant
- _ Actitud d'excessiva ansietat en les responsabilitats que porta la criança dels fills/filles

- _ Alimentació, dieta inadequada
- _ Antecedents de violència familiar
- _ Adultització del nen/a
- _ Manca d'atenció i seguiment mèdic assistencial i preventiu (vacunes, etc.)
- _ Impossibilitat d'accedir a la història familiar
- _ Inmaduresa personal
- _ Promiscuïtat
- _ Delinqüència
- _ Trastorn postpart
- _ Control d'impulsos deficient/manca d'autocontrol
- _ Manca de col·laboració amb els serveis
- _ Fills no desitjats
- _ Inestabilitat de parella
- _ Mares solteres, molt joves, soles i rebutjades per la família
- _ Paternitat/maternitat adolescent
- _ Pautes educatives contradictòries
- _ Manca d'empatia
- _ Manca de supervisió, risc d'accidents
- _ Excés de disciplina i control
- _ Gran diferència generacional entre pares i fills
- _ Germans menors fora del nucli de convivència
- _ Organització familiar caòtica (horaris, roba, higiene)
- _ Toleren tots els comportaments del menor sense posar cap mena de límit
- _ Semblen no preocupar-se dels problemes del/s fill/s
- _ Manca d'estratègies per afrontar els problemes

Indicadors associats als infants o adolescents:

- _ L'infant es mostra extremadament cautelós/a en el contacte físic amb adults
- _ Conductes extremes
- _ Sembla tenir por dels pares, evita estar a casa
- _ Clínica depressiva
- _ Vinculació indiscriminada i extremadament intensa
- _ Es mostra hipervigilant
- _ Hiperactivitat/ Apatia
- _ Temperament difícil
- _ Pertorbacions en el llenguatge (infants a partir de 3 anys)
  - a. Trastorn del llenguatge
  - b. Trastorn de parla
  - c. Dificultats en l'adquisició del llenguatge
  - d. Mutisme
- _ Retards o aturades en el desenvolupament (infants a partir de 3 anys)
  - a. Hipotròfia per abandonament físic
- _ Problemes escolars, dificultats d'aprenentatge per manca d'interès i/o motivació (VH)
- _ Absentisme escolar
- _ Abandonament escolar
- _ Fugides de la llar
- _ Consum de tòxics (especificar)
- _ Escassa higiene, constantment brut, manca d'hàbits
- _ Roba inadequada al clima
- _ Lesions, accidents domèstics per manca de supervisió

- _ Necessitats mèdiques no ateses. Lesions infectades.
- _ Conductes antisocials, predelinquencials (agressions a persones o objectes o establiments,
  - baralles, robatoris amb constància o no de denúncia)
- _ Conductes autolítiques
- _ Alteracions o trastorns del son
- _ Manifestacions de conductes o comportaments sexuals inapropiats per l'edat
- _ Senyals de manca d'estimulació i afecte: nens tristos, amb necessitat de contacte físic, dependència de l'adult, simptomatologia carencial (balanceigs)
- _ Realitza alguns tics com (xuclar, mossegar,...)
- _ Clínica neuròtica (possessió, compulsió, fòbies, hipocondria,...)
- _ Menor embarassada sense recolzament familiar
- _ Infant amb dificultats d'adaptació social
- _ Infant amb dificultats de desenvolupament
- _ Demanda explícita d'ajut, d'internament.
- _ Antecedents de mesura de protecció.

Es tindrà en compte també el fet que l'infant rebi tractament o estigui en seguiment per part de SSAP, EAIA, EAP, CSMIJ, CDIAP... (tots ells serveis d'atenció a infants en situació de risc.